

Forfatter: Aakjær, Jeppe

Titel: Digte 1908-1918. - 1918

Citation: Aakjær, Jeppe: "Digte 1908-1918. - 1918", i Aakjær, Jeppe: *Digte 1908-1918. - 1918*, Gyldendal, 1918-19, s. 270. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/text/adl-texts-aakjaer02val-shoot-idm139850572489248.pdf> (tilgået 28. april 2024)

Anvendt udgave: Digte 1908-1918. - 1918

FRA SVENSK RONDEMAAL.

FATTIG-SVENDS KLAGE. (Per Weiland.)

HVAD nytter det at leve for *mig*? Har *du* et Svar?
Jeg véd det ikke selv, hvad det skal nytte.
Om jeg det bare vidste, jeg gav alt hvad jeg har -
skjønt hvad har jeg! En Rollingflok, en Hytte,
en Kvinde og en Køje, en Stol, et Bord, en Kat,
men er *den* ikkun mager, du faar den aldrig fat,
for det er Helvedes, hvor den kan springe.

"Hvad nytter det at leve for mig?" jeg spurgte her
vor Præst; han remsed op af Kirkens Lære
og snakked vidt og bredt om, hvor glad enhver især
ved sin betroede Lod og Del bør være.
Jo, han kan sagtens snakke; hans Lod og Del er stor;
men hvis han skulde bytte med mig, jeg næsten tror,
han jamred sig som jeg, om ikke værre.

Hvad nytter det at leve, naar Livet det er Slid
fra Sol staar op til atter den forsvinder;
jo, det er let at sige, at "Livet er en Strid";
hvem ved det dog, som hine Mænd og Kvinder,
der slider ondt og bittert, hver Dag der gaar paa Sky,
og dog ved Aftentide gaar lige arm til By
- hvad nytter det vel slige Folk at leve!

Naar blot jeg kunde tjene endda til dagligt Brød,
hvad der skal til for mig og dem derhjemme,
saa var det til at leve, saa led man ingen Nød;
men nu - aanej, jeg kan da aldrig glemme,
hvor det var smaat i Vinter; vi ejed knapt et Bid.
Jo, det er tungt, naar ikke man ved sit sure Slid
kan tjene til lidt Sild og lidt Kartoffler.

271

Ja fik vi no' at sige, der blev vel anden Skik,
men her de *Store* vogter nidsk og nøje:
"De pengeløse Stodre, skal de til Politik!
Har vi med Pakket ej haft nok at døje!"
Men gaves ikke Pakket, hvem skulde slide saa?
Hvor gik det med de *Store*, om der var ingen *Smaa*?
Men som det er: hvad nytter det at leve!

Januar 1905.

INDSIDDEREN.

(Karl-Erik Forsslund.)

SAA du siger, jeg skal gaa!
du ta'r Huset fra mig! Naa!
Og fordi *jeg* ene mukked,
naar de andre bukked!

Jeg har villet egen Nød!
- Ved du, hvem der skaffed Brød
til dig selv og dine Gjæster
ved de vilde Fester?

Jeg har slidt ved Plejl og Plov,
gjødet Brak og ryddet Skov,
jeg har Dagens Byrde baaret,
Sæden saa't og skaaret.

Jeg har forket dine Læs,
lagt dit Hø i høje Hæs;
først ved sidste Glimt af Dagen
slap min Haand fra Knagen.

Jeg har Korn til Kværnen kjørt,
og fra Møllen Melet ført;
de har knust min ene Lunge
dine Sække tunge!

272

Veddet til din blanke Ovn
har jeg fældet hist i Skov'n.
Tænker *du*, naar Ruden dugger,
paa din Brændehugger?

Mel, som burde være mit,
Brød, som burde skjænkes frit,
dyrt hos dig jeg maatte købe.
Og nu kan jeg løbe!

Hvorfor? Jo, thi jeg har sagt,
at din Velstand som din Magt
- ædt af Trøsk og syg i Roden -
dingler alt paa Foden.

Men Farvel! Jeg har sagt nok.
Driv dit Spand, og sving din Stok,
mens en Lus i Smiger-Bytte
faar min gamle Hytte.

Oktbr. 1908.

BILLEDHUGGEREN. (Karl-Erik Forsslund.)

TRÆD ud, træd ud, du Stenens Sjæl,
snehvid og ren og skønlændet!
Jeg aner din Ynde, jeg ser dig saa vel
og lukker Øjnene blændet.

Der i dit Bur af raa Porfyr
du drømte fra evige Tider.
Men Stenen blev Blomst og Blomsten Dyr,
og Dyret blev Mand omsider.

Og Velklang steg af Larm og Gys,
bebo'de Verdner af Kaos.
Træd ud og funkl i Dagens Lys
som Gudestøtten i Naos!

273

Bliv Menneske, bliv en Kvinde myg,
bliv Mand med mægtige Lemmer!
Se, Menneskeheden er brudt og syg
og snørt i Lænker og Remmer.

Her stavrer sulten Fattigdom;
afpillet dens Rygrad luder;
en Pose af Skind, indtørret og tom,
et formløst Skræmsel af Knuder.

Her svingler en Rig i sin Drukkenskab,
en buldrende Tønde paa Foden,
en svullen Klump Kjød, en Bug og et Gab,
en Byld som ret snart bliver moden.

Og oppustet Bug og skrumpent Skind
og alle Fælhedens Faser
de dølger sig skamfuld, de svøbes ind
i dølgende Slør og Laser.

Den Riges Last skal faa sin Bekomst,
og Fattigdommen forsvinde.
Du hvide Sten, slaa ud i Blomst,
bliv Mand, bliv skønlemmet Kvinde!

Hver Lyde lav, hver Svaghed bleg
fordømte er til at falde
i Livskampens vaarlige Terningleg,
hvor alle brydes med alle.

Engang din Trængsel er længst forbi,
du Drøm om Skønhed og Styrke.
I hellig Nøgenhed ren og fri
som Gud skal Manden dig dyrke.

Ved hver en Vej, - fra Eng og Park,
du skal mod Vandreren nikke,
i Skolen, i Hjemmet, i Skov og Mark
du møder de Unges Blikke.

274

I Kamrets Ro, hvor Mandens Glød
dybt Hustruens Kjærlighed nyder,
der skal du staa, saa i hendes Skjød
din Skønhedsform han gyder.

Og se, en rankfødt Helteslægt
skal lege ved Jordens Sider -
harmonisk og smidig, med Saarene lægt
mod nye Sejre den skrider.

O du min Drøm, du Stenens Sjæl,
som endnu i Mørket strømmer,
jeg aner din Form fra Isse til Hæl,
hvor dybt i Bjærget du drømmer.

Med lukte Øjne tyst du staar
og mod mig Armene rækker.
Min Mejsel hugger, min Hammer slaar,
i Sang jeg af Søvnens dig vækker.

Marts 1908.

JENS JENSEN OG PÆ' KRÆNSEN. (Gustav Frøding.)

JENS Jensen ejer Nakkeby
Pæ' Krænsen ejer Bakkely
i Sognet Vester-Ved.
Jens Jensen,
Pæ' Krænsen
de holder aldrig Fred.

Stod Havren godt i Nakkeby,
saa slog den fejl i Bakkely.
Da blev Pæ' Krænsen vred,
da bandte grimt Pæ' Krænsen,
da hven og gren Jens Jensen
sig Munden halvt af Led.

275

Var Kløv'ren grøn i Bakkely,
saa var den graa i Nakkeby,
der stod kun Tidsler dér;
da hven og gren Pæ' Krænsen,
da truede Jens Jensen
med Næven hen ad Per.

Gik alting galt i Nakkeby,
strax blev der Fest i Bakkely,
saa Jublen steg mod Loft.
Var mørk i Sind Pæ' Krænsen,
som Solen lo Jens Jensen,
og Fjolen klang ,i Toft.

De stredes og processede,
om Freden Provsten messede,
det var som Vand paa Gjæs;
thi vandt engang Jens Jensen,
begyndte strax Pæ' Krænsen
en splinterny Proces.

Jo mere de bedagedes,
des mer der stævntes, klagedes
i Rettens vilde Dans.
Var Dommen for Pæ' Krænsen,
strax bejlede Jens Jensen

til højere Instans.

Saa skjændtes de, saa skraalte de,
saa multe de, saa maalte de
hinanden Skjæppen fuld.
Processen brød Jens Jensen,
og Brændevin Pæ Krænsen,
saa begge gik omkuld.

Og ingen af dem minkede,
da de mod Graven hinkede
og puttedes i Jord.
"Lad Fanden ta' Jens Jensen!"
"Lad Pokker faa Pæ' Krænsen!"
var deres sidste Ord.

276

"Rebelsk som Jens i Nakkeby,"
og "drilsk som Per i Bakkely,"
er Sagn i Vester-Ved.
Jens Jensen,
Pæ' Krænsen -
de to holdt aldrig Fred.

1908.

DAARSKABENS TALE. (Gustav Frøding.)

I vide det, Brødre og Venner,
min Manddom har lært mig at vrage
den Jord, hvor min Ungdom slog Rødder,
og satte sit første Vaarbrudsblad.
Dog stadig mit Hjærte kjender
en Lyst ved at skue tilbage
til Stunden, jeg sad ved Gamaliels Fødder
ungdommelig grebet og ak, saa glad.

Jeg talede barnligt, jeg var jo et Barn,
skjønt Lærdommens Kløgt var mig givet,
mit Hjærte hang fast i det Gøglets Garn
der spindes om Ungdomslivet.
Og gav mig Gamaliel en Visdoms-Skrift,
og bredte jeg den som for ivrig at læse,
jeg ridsede af med min arge Stift
i Randen af Rullen Gamaliels lange Næse.

Og lønlig om Kvæld, naar Gamaliel bad,
- jeg vil ikke meget min Visdom prise -
ved Gamaliels Datters Fødder jeg sad
og læste med hende i Fædrene Højsangs-Vise.
Hvad siger jeg! Taler jeg Ufornuft,
tilgiv mig det da, lad Ordene fare
og hold det blot alt for Vind og Luft
og tag jer for Daarskabens Ord i Vare!"

Ja, saa har jeg tænkt mig Apostlens Ord
en Kvæld ved den gjæstfri Gajus' Bord.
Men har han ej saa kunnet udtale sig,
fald du, o Daarskab, da over mig!

1908.

MASKINEN I ULAVE. (Gustav Frøding.)

VOR Vilje den er Centrum,
vor Lyst Pereferi'n.
"Gaa rundtom, gaa rundtom
din Axe, Turbin' ".

Og Viljen vil sig muntre
og siger: "Kjære Lyst, du,
kom, vi skal drikke Vin!
Gaa rundt om, gaa trønt om
dit Centrum, Turbin' ".

Først vil ej Lysten drikke,
men siger: "Altfor fin
for eders ringe Tjener
er jer fornemme Vin!"
Men Viljen raaber: "Rundtom,
her rundtom, Turbin'!"

Helt ofte siden Viljen
og Lysten solded sammen,
drak Dusskaal i Vin
og smurte Maskinen
med Olie fra Rhin.
"Bror Centrum, Bror Rundtom,
Bror Axe, Bror Turbin'!"

278

Og snart begyndte Lysten
at føle sig som Centrum
og raabe: "Hop, hej, lystelig,
gaa rundtom, dit Svin!"

Naar Viljen sagde: "Lyst, du,
nu stop, ej mere Vin!"
da hikked Lysten: "Vilje, du,
hold Kjæft, jeg er Centrum,
og du Pereferi'n!
Gaa, Centrum, du Rundtom,
du Rundtom, du Trøntum,
du Centrum, Turbin'!"

Mod Taget sprang Værket
med splintrende Hvin!

April 1908.

FREDLØS. (Gustav Frøding.)

JEG drømmer, at jeg drager som vandrende Mand
forbi hele Verden,
ser Menneskers Færden
og Huse langs Vejenes Rand,
men har hverken Hjem eller Land.

Min Kind er saa stubbet, saa blaa og forfrosset
og Buxerne flossede';
de slsker og slasker, de regnblødte Klæ'r;
Mustachen saa stift som en Skobørste hænger,
af Støvlen sig krænger
to vaade, smudsige Tæ'r.

279

Ved Gjerder jeg hviler, i Gaarde jeg tigger,
i Lader jeg ligger,
hvor Lejet mig kostede kun Tak;
for Mønten, jeg fik, jeg i Kroerne drikker
mig fuld, saa jeg nikker
i Søvn paa den Plet, hvor jeg drak.

Og Stemmen er rusten,
og dyster og brusten
af Brænd'vin og Hoste og Had;
jeg gjør den saa spag, naar jeg klynker og hælder
med Øret saa fromt, hvor paa Trappen det gjælder
at tigge en Skilling til Mad.

Jeg strejfer, jeg vandrer, hvor ingen jeg kjender,
jeg har ingen Venner,
de gi'r, som de gav til en Hund,
og intet er mit uden Kjæppen og Posen
og Dirken til Laasen
og Flasken med lidt paa sin Bund.

Og gaar jeg forbi, hvor et Bryllup begyndtes,
og Portene pyntes
med Slynger af Birk og Syren,
og Pigernes Latter fra Lønlunden glammer,
mens under dens Stammer
mod Kvæld dækkes Borde af Sten, -

jeg tænker i Drømme: En Gaard og en Kvinde,
som villig vil spinde
og koge lidt varmt til ens fattige Skrog,
en Dyne, en Seng, hvor en Stymper kan ligge
og fri's for at tigge
hvert Bid, som en ellers ved Døren tog.

280

Det kan en vel ønske, men Fanden annamme!
det gjør vel det samme,
en fødes og ødes - hvad mer?
Til Gaard hører Kusken og Mopsen og Missen,
men Bossen og Bissen
i Grøften fik redt sig Kvarter.

Og ondt stikker Blikkenes Hadskhed fra Lunden,
og stygt bjæffer Hunden
i Porten, hvor træt jeg i Drømmen staar;
jeg vender mig langsomt mod Vejen derude
og ønsker jeg sad nu bag Rasphusets Rude
som fordum og pillede Blaar.

Febr. 1908.